

KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN GELENEKSEL KÜLTÜRÜN ÖNEMİ

Solmaz Karabaşa

*Park Eymir TOKİ Konutları F1-41 B Blok, D:8 Gölbaşı/ANKARA
(solmazkarabasa@gmail.com)*

ÖZ

Bu çalışmada Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki geleneksel kültürün, insan faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkan çevre sorunlarına etkisi ve bu sorunların çözümüne katkısı değerlendirmeye alınacaktır. Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) bir koruma statüsüdür ve Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması (Barselona) Sözleşmesi gereği, dünya ölçeğinde ekolojik öneme sahip ancak çeşitli nedenlerle bozulma ve yok olma riski altında olan alanlara verilmektedir. Antalya ili sınırları içinde yer alan ve 260 km²'lik bir alanı kaplayan Kaş-Kekova ÖÇKB de zengin bir biyolojik çeşitlilik, kültürel miras ve su altı hazinesine sahiptir. Ancak Kaş-Kekova'daki denizel çeşitlilik çeşitli nedenlerle tehdit altındadır.

Kaş-Kekova ÖÇKB'ndeki tehditlerin önemli bir kısmı balıkçılık ve turizm gibi insan faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Sorunun doğru tespit edilmesi ve uygun çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi için bölgede yaşayan halkın çevresiyle ilişkisine yakından bakmak gerekmektedir. İnsanın çevreyle ilişkisi sonucunda kültür ortaya çıkmakta, bu esnada da çevre kültürü, kültür çevreyi etkilemektedir. Kültür-çevre arasındaki bu karşılıklı ilişkileri ekolojik antropoloji incelemektedir. Ekolojik antropoloji ismi 1960'larda verilmiştir. Ancak günümüzün "yeni ekolojik antropolojisi" yaşanan küresel çevre sorunları karşısında katı bilimcilikten vazgeçip politik tutum takınmaya ve anlamakla kalmayıp "kültürel olarak bilinen" önerilerde bulunmaya da imkan sağlamaktadır. Bu nedenle Kaş-Kekova ÖÇKB'nde 2015 yılında yeni ekolojik antropoloji yaklaşımının benimsendiği bir alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma WWF-Türkiye tarafından bölgede yürütülen Akdeniz Deniz Koruma Alanları'nda Sürdürülebilir Ekonomik Faaliyetler: Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Planlaması ve Uygulanması Projesi kapsamında yapılmıştır. Alan çalışmasında derinlemesine görüşmeler, katımlı ve katılımsız gözlem ile görüntü ile belgeleme teknikleri kullanılmıştır.

Alan çalışması sonuçları göstermiştir ki; ekolojik olarak farklı özellikler gösteren bölgede, bu farklılıklar birbirini tamamlayan bir bütünü oluşturarak "sahilli ve yaylalı" olmak üzere "iki yerli" bir yaşam biçiminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu sahilli ve yaylalı yaşam biçiminin genel niteliklerine bakıldığında; temelinde keçi beslenmesi, zeytin ve zeytinyağı yapımı, bakla, fasulye gibi sebze ile tahıl tarımı yer almaktadır. Yaylacılık bu yaşam biçiminin önemli bir ürünü ve parçasıdır, ihtiyaçlar ancak bu yaylanın sunduğu olanakların da kullanımı ile giderilebilmektedir. Ana hatları ile serimlenen bu kendi kendine yeterli yaşam biçimi Kaş-Kekova ÖÇKB'ndeki tehditlerin ana etkeni değildir. Dahası bu yaşam biçiminin günümüzün çevre sorunlarına neden olan insan baskısını azaltma potansiyeli bile vardır. Ancak ülke genelinde yaşanmakta olan serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci ve bu süreçte gelişen turizmin etkisiyle geleneksel geçim örüntülerinde ve yaşam biçiminde de değişim başlamıştır. Bildiride Kaş-Kekova ÖÇKB'ndeki kültürün korunan alanın sürdürülebilirliği açısından potansiyeli ve buradan yola çıkarak geliştirilecek öneriler tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kaş-Kekova ÖÇKB, ekolojik antropoloji, kültür, çevre, uyarlanma

IMPORTANCE OF TRADITIONAL CULTURE FOR SUSTAINABILITY IN KAŞ-KEKOVA SPECIALLY PROTECTED AREA

Solmaz Karabaşa

Park Eymir TOKİ Konutları F1-41 B Blok, D:8 Gölbaşı/ANKARA

(solmazkarabasa@gmail.com)

ABSTRACT

In this study, the traditional culture in Kaş-Kekova Specially Protected Area will be evaluated for the effect on the environmental problems caused by human activities and the contribution to the solution of these problems. The Specially Protected Area (SEPA) is a conservation status and is given to areas under the European Convention for the Protection of Pollution (Barcelona), which have ecological importance on the world scale but are at risk of deterioration and destruction for various reasons. Covering an area of 260 km² within the boundaries of Antalya, Kaş-Kekova SEPA has a rich biodiversity, cultural heritage and underwater treasures. However, marine diversity in Kaş-Kekova is threatened for various reasons.

An important part of the threats in the Kaş-Kekova SEPA are caused by human activities such as fishing and tourism. It is necessary to look closely at the relationship with environment of the people living in the region in order to determine the problem correctly and to develop appropriate solution proposals. Culture is emerging as a result of the relationship between human and the environment, while environment effects culture, the culture effects environment. Ecological anthropology examines this reciprocal relationship between culture and environment. The name of ecological anthropology was given in the 1960s. But today's new ecological anthropology allows us for "culturally known" proposals, rather than discouraging rigid science and attaining political attitudes in the face of global environmental problems. For this reason, in Kaş-Kekova SEPA in 2015, a field work in which the new ecological anthropology approach was adopted was carried out. This study was done within the scope of Sustainable Economic Activities in Mediterranean Marine Protected Areas Field Project in Turkey: Develop and Implement a Sustainable Tourism Plan at Kaş-Kekova SEPA conducted by WWF Turkey. In-depth interviews, participatory and unattended observation and visual documentation techniques were used in the field work.

The field work results showed that; in this ecologically diverse region, these differences constitute a complementary whole and provide the emergence of a "iki yerli (from two places)" lifestyle as "sahilli ve yaylalı (from shore and plateau)". When we look at the general qualities of this lifestyle; on the basis of goat breeding, olive and olive oil production, vegetables farming like horsebean, bean and cereal farming. Plateau is an important output and part of this lifestyle, and needs can only be met by the use of the facilities of this plateau. This self-sufficient lifestyle outlined in the outline is not the main effect of the threats in Kaş-Kekova SEPA. Moreover, this way of life even has the potential to reduce the human pressures that cause today's environmental problems. However, with the impact of the process of transition to the free market economy in Turkey and the development of tourism in this period, the traditional livelihood pattern and lifestyle have started to change. In this paper the potential of the culture of Kaş-Kekova SEPA in terms of sustainability and suggestions to be developed from here will be discussed.

Keywords: Kaş-Kekova SEPA, ecological anthropology, culture, environment, adaptation